

Besluit **Accreditatierapport en -besluit met een positieve beoordeling van de accreditatieaanvraag voor de opleiding Bachelor in de palliatieve zorg (bachelor na bachelor) van HUB-EHSAL**

onderwerp	1. Inleiding
Accreditatierapport en -besluit (001761)	Bij brief van 22 april 2013 heeft het instellingsbestuur van HUB-EHSAL te Brussel een accreditatieaanvraag ingediend bij de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO)
bijlage	voor de opleiding Bachelor in de palliatieve zorg (bachelor na bachelor). Deze aanvraag is
1	ontvangen op 22 april 2013 en ontvankelijk verklaard op 11 juli 2013.

De accreditatieaanvraag steunt op het visitatierapport van een externe beoordeling uitgevoerd door een visitatiecommissie ingesteld door de Vlaamse Universiteiten en Hogescholen Raad (VLUHR).

De visitatiecommissie kende de volgende samenstelling:

Voorzitter:

- Jos Geebelen, verpleegkundig-paramedisch directeur in het medisch centrum St. Jozef Bilzen;

Leden:

- Bart Hansen, coördinator gezondheidsethiek bij de groep Emmaüs (organisatie voor gezondheids- en welzijnszorg) en deeltijds docent gezondheidsethiek aan de faculteit geneeskunde KU Leuven;
- Elsie Decoene, verpleegkundig specialist oncologie in het UZ Gent;
- Jos Willems, onderwijskundige, lid College van Bestuur van de Hogeschool Zuyd;
- Leentje Smolderen, student-lid, bachelor in de Verpleegkunde aan de Katholieke Hogeschool Kempen, studente bachelor-na-bachelor Creatieve Therapie Arteveldehogeschool.

Secretaris:

- Annelies Bloem, stafmedewerker kwaliteitszorg.

De visitatie heeft plaatsgevonden op 5 en 6 maart 2012. Het visitatierapport dateert van maart 2013.

De NVAO komt tot de volgende vaststellingen:

- De externe beoordeling is opgesteld en onderbouwd overeenkomstig het toepasselijke Accreditatiekader bestaande opleidingen hoger onderwijs Vlaanderen van de NVAO en volgens de daarbij behorende beslisregels;
- De visitatiecommissie heeft voor de externe beoordeling het door de VLUHR vastgestelde visitatieprotocol gevolgd;
- De externe beoordeling verschaft inzicht in de samenstelling van de visitatiecommissie;
- De externe beoordeling bevat een onderzoek ten gronde naar de aanwezigheid van voldoende generieke kwaliteitswaarborgen.

De NVAO is in het licht van het vorenstaande tot de slotsom gekomen dat de externe beoordeling over de voorliggende opleiding regelmatig en gedegen tot stand is gekomen.

3. Inhoudelijke overwegingen

De NVAO steunt haar inhoudelijke besluitvorming in hoofdzaak op de onderstaande elementen uit het visitatierapport.

Doelstellingen

De commissie is van oordeel dat het competentieprofiel overzichtelijk en duidelijk de doelstellingen van de opleiding weergeeft. De opleiding heeft het competentieprofiel getoetst aan het Structuurdecreet en baseert het ook op de Europese richtlijnen voor het opleidingstraject van verpleegkundigen in de palliatieve zorg van de European Association for Palliative Care. De opleiding slaagt erin de verpleegkundige tot een expertverpleegkundige in de palliatieve zorg te laten groeien. De commissie beveelt de opleiding aan om internationale doelstellingen uit te werken.

De commissie heeft vastgesteld dat het competentieprofiel en de uitwerking van de competenties in de matrix waarin het niveau van beheersing is aangegeven, een helder beeld geven van de competenties die bij de studenten worden nagestreefd en van het niveau waarop dit dient te gebeuren. Ze heeft ook vastgesteld dat de opleiding werk maakt van value-based handelen, maar zag dit niet terugkomen in de domeinspecifieke eisen. Tijdens de gesprekken is gebleken dat de studenten de doelstellingen kennen. Het competentieprofiel werd besproken met de leden van het onderwijsteam en werd goedgekeurd in de Academische raad. Daarna werd het voorgelegd aan het werkveld tijdens een resonantieraadvergadering. De commissie vraagt de opleiding om het werkveld, studenten en alumni structureler te betrekken bij de totstandkoming van de competentieprofielen.

Programma

De commissie heeft vastgesteld dat de leerdoelen adequaat vertaald zijn in het programma en waardeert dit. Ze heeft bovendien gezien dat de inhoud degelijk afgestemd is op het aantal en het niveau van de studenten en dat de opleiding van een hoog niveau is. Zij apprecieert eveneens dat de doelstellingen en de leerinhouden op teamniveau worden uitgewerkt om zo de consistentie tussen de opleidingsonderdelen te vergroten. De commissie heeft opgemerkt dat de verzuchtingen en noden van de studenten snel en correct meegenomen worden door de coördinatiegroep en dat de zaken tijdig bijgestuurd worden. Aangezien dat vaak op informele wijze gebeurt, stelt de commissie voor om de studenten meer op een structurele manier te betrekken bij de evaluatie en bijsturing van het competentieprofiel en het programma. Tijdens het inkijken van het cursusmateriaal heeft de

Pagina 3 van 10 commissie vastgesteld dat de opleiding aandacht besteedt aan juridische aspecten zoals de euthanasiewetgeving en vindt dit positief. Tijdens de gesprekken hebben de alumni aangegeven dat ze vragende partij zijn voor contextuele hulpverlening en familiebegeleiding. De commissie onderschrijft deze wens. De commissie acht ook meer aandacht voor de internationale dimensie in het programma wenselijk.

De commissie heeft vastgesteld dat het programma degelijk is afgestemd op de praktijk en waardeert dit. Ze heeft tijdens het inkijken van het studiemateriaal gezien dat het cursusmateriaal verwijst naar actuele bronnen en dat deze degelijke bronvermeldingen bevatten. De afstemming met de beroepspraktijk is bovendien gewaarborgd door de vele gastdocenten die allemaal in het werkveld actief zijn binnen palliatieve zorg en door enkele praktijkgerichte opleidingsonderdelen. Tijdens de gesprekken is gebleken dat de afgestudeerden vragende partij zijn voor meer praktijkoefeningen om skills onder de knie te krijgen. De commissie onderschrijft deze vraag. Het is vooral tijdens de stage dat studenten veel beroepsvaardigheden ontwikkelen en werkveldervaring verwerven. Studenten moeten in totaal 246 stage-uren presteren. De stagecoaches zien toe op het leerproces van de stagiairs. Tijdens de stage houdt de student een digitaal portfolio bij. Op de stageplaats zelf gebeurt de begeleiding door de stagementor. Deze laatste geeft ook regelmatig feedback ter plaatse. De begeleiding van de eindproef gebeurt door een interne promotor die een docent van de opleiding is. Daarnaast wordt ook een externe promotor aangesteld. Jaarlijks tracht de opleiding in samenwerking met de dienst Marketing om een of meerdere eindwerken in de kijker te zetten door deze te publiceren.

Volgens de commissie kent het programma een logische en progressieve opbouw. Ze heeft ook vastgesteld dat de opleiding veel waarde hecht aan de samenhang van het programma. Tijdens de gesprekken is overigens gebleken dat ook de studenten de samenhang van het programma waarderen en dat er relatief weinig overlap is en dit zowel binnen als over de verschillende opleidingsonderdelen heen. De studenten ervaren dat hun feedback systematisch wordt meegenomen.

De bachelor-na-bacheloropleiding bestaat uit 2 studiejaren van elk 30 studiepunten. In totaal wordt dus een opleidingsprogramma georganiseerd van 60 studiepunten. De opleiding voldoet hiermee aan de formele eisen met betrekking tot de minimale studieomvang van een bachelor-na-bacheloropleiding.

De opleiding voorziet standaard 28 studiebelastinguren per studiepunt. Om de studielast na te gaan, organiseert de opleiding verschillende studietijdmetingen. Hoewel de opleiding aangeeft dat zij erop toeziet dat de werkbelastingnorm niet wordt overschreden, hebben de studenten tijdens de gesprekken aangegeven dat zij het programma als belastend ervaren. De commissie raadt de opleiding aan infomomenten te organiseren waarbij de alumni de abituriënten kunnen informeren over de studielast.

De HUB-EHSAL en de opleiding stellen het educatief partnerschap centraal waarbij de student wordt gestimuleerd om geleidelijk aan zijn verantwoordelijkheid op te nemen. De commissie heeft een adequaat gebruik gezien van verschillende werkvormen en vastgesteld dat de studenten tevreden zijn over de kwaliteit van het aangeboden studiemateriaal. Ze raadt de opleiding aan om meer aandacht te besteden aan interview onder studenten en vraagt de opleiding om het gebruik van de elektronische leeromgeving te stimuleren.

Pagina 4 van 10 De commissie heeft een duidelijke visie rond toetsbeleid vastgesteld en waardeert dit. De opleiding biedt een variatie aan toetsvormen. Daarnaast zijn er ook stage en praktijkopdrachten. De commissie is van oordeel dat de toetsing aansluit bij de gedoceerde inhoud van de verschillende opleidingsonderdelen. Ze vindt het positief dat het persoonlijk ontwikkelingsplan (POP) kan uitgebreid worden naar de volledige opleiding en niet enkel wordt beperkt tot stage-ervaring. De commissie waardeert eveneens de gedetailleerde manier van beoordeling van eindproeven met degelijke toelichting. Alle studenten hebben recht op feedback, ook op docentonafhankelijke taken. De commissie vraagt de opleiding om bij de stagebeoordeling meer aandacht te hebben voor overleg tussen de stagecoach en de stagementor.

De opleiding hanteert de decretaal voorziene toelatingsvoorwaarden voor de bachelor-na-bacheloropleiding. Om toegelaten te worden tot de bachelor-na-bacheloropleiding Palliatieve zorg dient de student over een bachelordiploma in de Verpleegkunde te beschikken. De commissie raadt de opleiding aan om te werken aan een betere naamsbekendheid, profilering en public relations in het algemeen. De commissie waardeert dat de opleiding vrijstellingen toekent aan studenten die de postgraduaatopleiding hebben gevolgd. Studenten kunnen ook vrijstellingen verkrijgen op basis van eerder verworven competenties (EVC).

Inzet van personeel

De commissie heeft een enthousiast en samenhangend kernteam gezien en een degelijke teamgeest ervaren. Ze heeft vastgesteld dat de opleiding een degelijk uitgewerkt personeelsbeleid hanteert. Ze waardeert dat er sinds september 2007 systematisch gepeild wordt naar de didactische kwaliteiten van de sollicitanten via een verplichte didactische proef en dat de opleiding aandacht schenkt aan de begeleiding van nieuwe docenten. De opleidingscoördinator is verantwoordelijk voor het hele onderwijsteam en maakt op een periodieke manier werk van de evaluatie en het functioneren van medewerkers. De commissie stelt vast dat de opleiding aandacht besteedt aan didactische en vakinhoudelijke professionalisering.

De commissie heeft vastgesteld dat de professionele gerichtheid wordt gerealiseerd dankzij het groot aantal gastdocenten en gastsprekers die actief zijn in het werkveld. Zij heeft bovendien een mooi evenwicht tussen professionele en academische gerichtheid van het personeel gezien. De commissie betreurt dat de internationalisering weinig is uitgewerkt. Ze vraagt de opleiding om meer internationale gastsprekers aan te trekken en deze te betrekken in het kader van projectwerking en eindwerkbegeleiding.

De student/docentratio (inclusief gastdocenten) bedraagt 9,2 voor de opleiding, wat de commissie waardeert. Ze raadt de opleiding aan om blijvend af te stemmen met de gastdocenten.

Voorzieningen

De commissie vindt het positief dat de opleiding gebruik kan maken van een mooie en verzorgde nieuwbouw in het hart van Europa. Het gebouw is bovendien studentvriendelijk vermits er een open studielandschap, een pc-lokaal en overlegruimtes voor studenten zijn voorzien. Studenten kunnen alle bibliotheekcollecties raadplegen in de nieuwe bibliotheek in het T'Serclaesgebouw. Dit heeft als voordeel dat de studenten onmiddellijk toegang hebben tot collecties uit andere domeinen die ook voor studenten Gezondheidszorg relevant kunnen

Pagina 5 van 10 zijn. De commissie vraagt blijvende aandacht voor het up-to-date houden van de collectie inzake palliatieve zorg.

Studenten kunnen een beroep doen op vier pijlers van studentenbegeleiding: trajectbegeleiding, studiebegeleiding, studentenbegeleiding en de ombudsdienst. De commissie heeft vastgesteld dat de opleiding ruimschoots informatie biedt aan instromende studenten. De docenten en de coördinator zijn vlot aanspreekbaar bij problemen van studenten, wat de commissie waardeert. Dankzij trajectbegeleiding kunnen studenten opteren voor een persoonlijk traject. Ze krijgen hiervoor ondersteuning van de opleidingscoördinator die tevens trajectbegeleider is. Er wordt ook over gewaakt dat de flexibele studievoortgang niet leidt tot onverantwoorde studieduurverlenging.

Interne kwaliteitszorg

De commissie heeft gezien dat er een degelijk uitgedacht ISO-gecertificeerd kwaliteitssysteem aanwezig is binnen de hogeschool. De opleiding hanteert verschillende meetinstrumenten om de kwaliteit van de verschillende processen te onderzoeken. Via de kwaliteitsbarometer ondervraagt men de studenten over alle aspecten van de opleiding. De commissie heeft vastgesteld dat de opleiding kwaliteitszorg eerder op een kwalitatieve manier dan op een kwantitatieve manier benadert. Ze is van oordeel dat dit een logische aanpak is, gezien het om een relatief klein aantal studenten gaat.

Aan de HUB-EHSAL wordt toegezien op de optimalisering van bestaande werkprocessen door kwaliteitsafspraken of procedures. De verbeterprojecten worden gerangschikt volgens de PDCA-cyclus. De commissie heeft vastgesteld dat de opleiding ook open staat voor verbeter suggesties die door de studenten worden geformuleerd en waardeert dit. Ze waardeert ook de aandacht die wordt besteed aan de terugkoppeling hierrond. De commissie raadt de opleiding aan om meer transparantie aan te brengen in de taakstelling en de verbeterstrategie.

De personeelsleden van de opleiding worden bij de kwaliteitszorg betrokken door agendering van belangrijke thema's op de vergaderingen van de coördinatiegroep. De HUB-EHSAL voorziet een formele vertegenwoordiging van studenten in de organen. Tijdens de gesprekken hebben de studenten aangegeven dat er naar hen wordt geluisterd. De commissie heeft vastgesteld dat de respons van medewerkers, studenten en alumni bij bevestigingen een aandachtspunt is. Ze acht het bovendien wenselijk om de methodiek van de focusgesprekken beter te valoriseren; ze is van oordeel dat het focusgesprek te informeel verloopt en stelt derhalve dat er nood is aan een methodische aanpak die wordt geïntegreerd in het algemeen kwaliteitszorgbeleid. De commissie heeft vastgesteld dat de opleiding wel rekening houdt met input van het werkveld. Ze vraagt de opleiding om het werkveld structureel bij de opleiding te betrekken, alsook om een alumniwerking uit te bouwen.

De NVAO sluit zich aan bij de als voldoende beoordeelde facetten. De NVAO sluit zich tevens aan bij de motivering van de visitatiecommissie voor de score onvoldoende voor het facet Betrekken van medewerkers, studenten, alumni en beroepenveld.

De NVAO is samen met de visitatiecommissie evenwel van mening dat er in de opleiding voor dit onderwerp voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

Pagina 6 van 10 De visitatiecommissie maakt een positieve afweging en stelt dat de opleiding voldoende potentieel heeft om de vastgestelde tekortkomingen te verhelpen. De commissie heeft immers vastgesteld dat er voldoende wordt gemeten en verbeterd. Ze heeft gezien dat er al een minimale betrokkenheid is van de verschillende stakeholders bij de opleiding. Zij heeft vastgesteld dat er sprake is van betrokkenheid van de studenten, maar nog te weinig van het werkveld. De commissie heeft er vertrouwen in dat de opleiding actief zal werken aan een structurele uitbouw van resonantieraden en alumniwerking. De NVAO volgt dit vertrouwen, zeker gelet op het feit dat er, gezien het kleine aantal studenten en dus de beperkte omvang van de opleiding, met de huidige informele werkwijze inzake betrokkenheid ook wel bepaalde resultaten werden geboekt, waardoor het onvoldoende oordeel op dit facet bezwaarlijk doorslaggevend kan zijn.

Resultaten

De commissie stelt vast dat de opleiding haar studenten opleidt tot kritisch ingestelde professionals die een rol als educator op zich kunnen nemen. Tijdens de gesprekken is duidelijk naar voor gekomen dat studenten groeien in zelfreflectie en zelfpositionering. De commissie heeft eveneens trotse afgestudeerden gezien. Dankzij deze opleiding zijn de meesten als expert in palliatieve zorg de rechterhand van de hoofdverpleegkundige geworden. De commissie heeft vastgesteld dat het werkveld de meerwaarde van de opleiding Palliatieve zorg erkent. De commissie waardeert de kwaliteit van de eindproeven die zij gelezen heeft en die een direct praktisch nut hebben voor de beroepspraktijk. De commissie heeft vastgesteld dat de opleiding contacten heeft met opleidingen in Londen, maar vraagt meer aandacht voor de implementering van internationalisering in de opleiding.

Het rendement van de opleiding situeert zich rond de 75%, wat de commissie behoorlijk vindt, zeker gezien het feit dat de meeste studenten werkstudenten zijn en het dus zware inspanningen vraagt om werk en studie met elkaar te combineren. De commissie vindt het jammer dat de opleiding geen streefcijfers voor het diplomarendement heeft geformuleerd.

Conclusie

De NVAO is in het licht van het vorenstaande tot de slotsom gekomen dat het eindoordeel van de commissie deugdelijk is gemotiveerd. De NVAO kan zich dan ook aansluiten bij de bevindingen en overwegingen voor alle facetten en onderwerpen, zoals verwoord in het visitatierapport. De eindconclusie uit het visitatierapport wordt gevolgd.

De tabel geeft per onderwerp en per facet het oordeel van de visitatiecommissie weer.

ONDERWERP	ORDEEL	FACET	ORDEEL
1 Doelstellingen opleiding	V	1.1 niveau en oriëntatie	G
		1.2 domeinspecifieke eisen	V
2 Programma	V	2.1 eisen gerichtheid	G
		2.2 relatie doelstellingen - programma	G
		2.3 samenhang programma	G
		2.4 studielast	V
		2.5 toelatingsvoorwaarden	V
		2.6 studieomvang	Ok
		2.7 afstemming vormgeving - inhoud	G
		2.8 beoordeling en toetsing	G
		2.9 masterproef	nvt
3 Inzet van personeel	V	3.1 eisen gerichtheid	G
		3.2 kwantiteit	G
		3.3 kwaliteit	G
4 Voorzieningen	V	4.1 materiële voorzieningen	G
		4.2 studiebegeleiding	G
5 Interne kwaliteitszorg	V	5.1 evaluatie resultaten	V
		5.2 maatregelen tot verbetering	V
		5.3 betrokkenheid	O
6 Resultaten	V	6.1 gerealiseerd niveau	G
		6.2 onderwijsrendement	G

Eindoordeel: positief

De onderstaande tabel geeft per onderwerp het globaal oordeel van de NVAO weer.

ONDERWERP	ORDEEL
1 Doelstellingen	V
2 Programma	V
3 Inzet personeel	V
4 Voorzieningen	V
5 Interne kwaliteitszorg	V
6 Resultaten	V

Eindoordeel: positief

betreffende de accreditatie van de Bachelor in de palliatieve zorg (bachelor na bachelor) van de HUB-EHSAL.

De NVAO,
Na beraadslaging,
Besluit :

Met toepassing van het decreet van 4 april 2003 betreffende de herstructurering van het hoger onderwijs in Vlaanderen, wordt het accreditatierapport en –besluit met positief eindoordeel voor de opleiding Bachelor in de palliatieve zorg (bachelor na bachelor) van de HUB-EHSAL goedgekeurd en wordt de opleiding geaccrediteerd. Het betreft een opleiding zonder afstudeerrichtingen die te Brussel wordt georganiseerd.

De in het eerste lid bedoelde accreditatie geldt – overeenkomstig artikel 60, §2 van het genoemde decreet van 4 april 2003 en gelet op de vervaldatum van het vorige accreditatiebesluit – vanaf de aanvang van het academiejaar 2013-2014 tot en met het einde van het academiejaar 2020-2021.

Den Haag, 2 december 2013

De NVAO
Voor deze:

R.P. Zevenbergen
(bestuurder)

---

¹ Het ontwerp van accreditatierapport en –besluit werd aan de instelling bezorgd voor eventuele opmerkingen en bezwaren. Van deze gelegenheid heeft de instelling geen gebruik gemaakt.

– naam instelling	HUB-EHSAL
– adres instelling:	Stormstraat 2/Warmoesberg 26, 1000 Brussel, België
– aard instelling	ambtshalve geregistreerd
– graad, kwalificatie, specificatie	Bachelor in de palliatieve zorg
– niveau en oriëntatie	bachelor na bachelor
– studieomvang	60 studiepunten
– opleidingsvarianten	
– afstudeerrichtingen:	geen
– studietraject voor werkstudenten:	geen
– vestiging opleiding	Brussel
– onderwijstaal	Nederlands
– (delen van) studiegebieden	Gezondheidszorg
– bijkomende titel	geen